

Toelichting burgerinitiatief glasvezelcoöperaties in Midden Brabant.

Gebiedsdekkende glasvezelinfrastructuur aanleg in primair de buitengebieden.

De informatiebehoefte van inwoners en ondernemers neemt jaarlijks sterk toe. Daarbij horen snelle verbindingen. In veel steden en dorpen wordt dit door de grote(re) kabelmaatschappijen opgepakt door glasvezelverbindingen aan te leggen. Hoewel het om flinke investeringen gaat zijn deze per aansluiting (toch) beperkt. Anders is dit in de buitengebieden; die kennen een relatief lage dichtheid en dus veel hogere kosten per aansluiting. De grote kabelmaatschappijen hebben geen plannen om in deze relatief dure gebieden te investeren. Bij bewoners en ondernemers in het buitengebied bestaat ook de behoefte aan snelle verbindingsmogelijkheden. Bij het ontbreken hiervan staat de leefbaarheid onder druk.

In onze provincie is de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan om de zeer snelle glasvezelinfrastructuur ook op coöperatieve basis aan te leggen en te exploiteren. Een sprekend voorbeeld is KempenGlas. Een artikel over KempenGlas bracht in november 2014 Bert Branderhorst (Loon op Zand) in contact met de initiatiefnemer en projectleider van KempenGlas de heer Jo van de Pas uit Biest-Houtakker. Beiden waren het er snel over eens dat glasvezel een enorme boost zou geven aan de leefbaarheid van ook Midden-Brabant. Samen zetten zij in april 2015 de schouders onder een beweging die nu resulteert in Midden-BrabantGlas. Ruim 100 vrijwilligers gingen – van onderop – op pad; met nu al bijna 2000 leden als gevolg.

Hoe is dit aangepakt ?

Eerst is een businessplan opgesteld. Kern hierin vormen het aantal potentiële deelnemers (aansluitingen), de noodzakelijke investeringen en de exploitatierekeningen met prognose op 20-jaarbasis. Dit plan is opgesteld met medewerking van een extern accountant. Zo ontstond een robuust plan; een plan gebaseerd op het model van KempenGlas met vier (of vijf) lokale coöperaties die samenwerken in één onderkoepelende coöperatie (Midden-BrabantGlas). Doel van allen is de leefbaarheid van buitengebieden bevorderen door de aanleg van een coöperatief glasvezelnet. De leden zijn hiervan de eigenaren.

In Midden-Brabant zijn eind mei 2015 eerst contacten gelegd met allerlei organisaties van ondernemers en inwoners. Zij zijn uitgenodigd voor de start vanuit een dorps huis, een zaal of de raadszaal in een gemeentehuis, soms sprak een wethouder een stimulerend woord. Gemeenten beseffen dat ook zij veel nut hebben van het (glasvezel)net, denk maar aan WMO-beleid. Daarna gaat het de buitengebieden in met buurtbijeenkomsten aan keukentafels, in kantines van (agrarische en andere) bedrijven, campings, B&B's en horecabedrijven. Met opkomsten van tien tot zelfs incidenteel voorkomend meer dan 400 personen (is goed voor eerste bewustwording maar is wel erg massaal). Uitleggen en vragen beantwoorden; laten “bezinken”, een (nieuw) bezoekje en aanmelden, een nieuwe buurtbijeenkomst en inschrijven als lid. Mensen doen mee vanuit welbegrepen eigen belang; omdat men het niet alleen kan, doet men het samen. Mensen snappen (inmiddels) heel goed dat in de participatiesamenleving verwacht wordt dat ze het zelf (weer) moeten gaan doen. En dan is de coöperatie waarin men zelf eigenaar is, sober beheer uitgangspunt is en men zelf “een vinger in de pap heeft” een prima methode om mee te doen “in de vaart der volken”. Burgerparticipatie ten voeten uit. Daarin zetten mensen zich in op bestuurlijk terrein, zijn sterk betrokken bij de planning en hebben (groot) belang bij het slagen van de uitvraag en de “business”. Feitelijk dus de samenleving die er – samen met de strakke regie en het statutaire focus - voor zorgt dat eventuele risico's snel worden geëlimineerd.

Neveneffect.

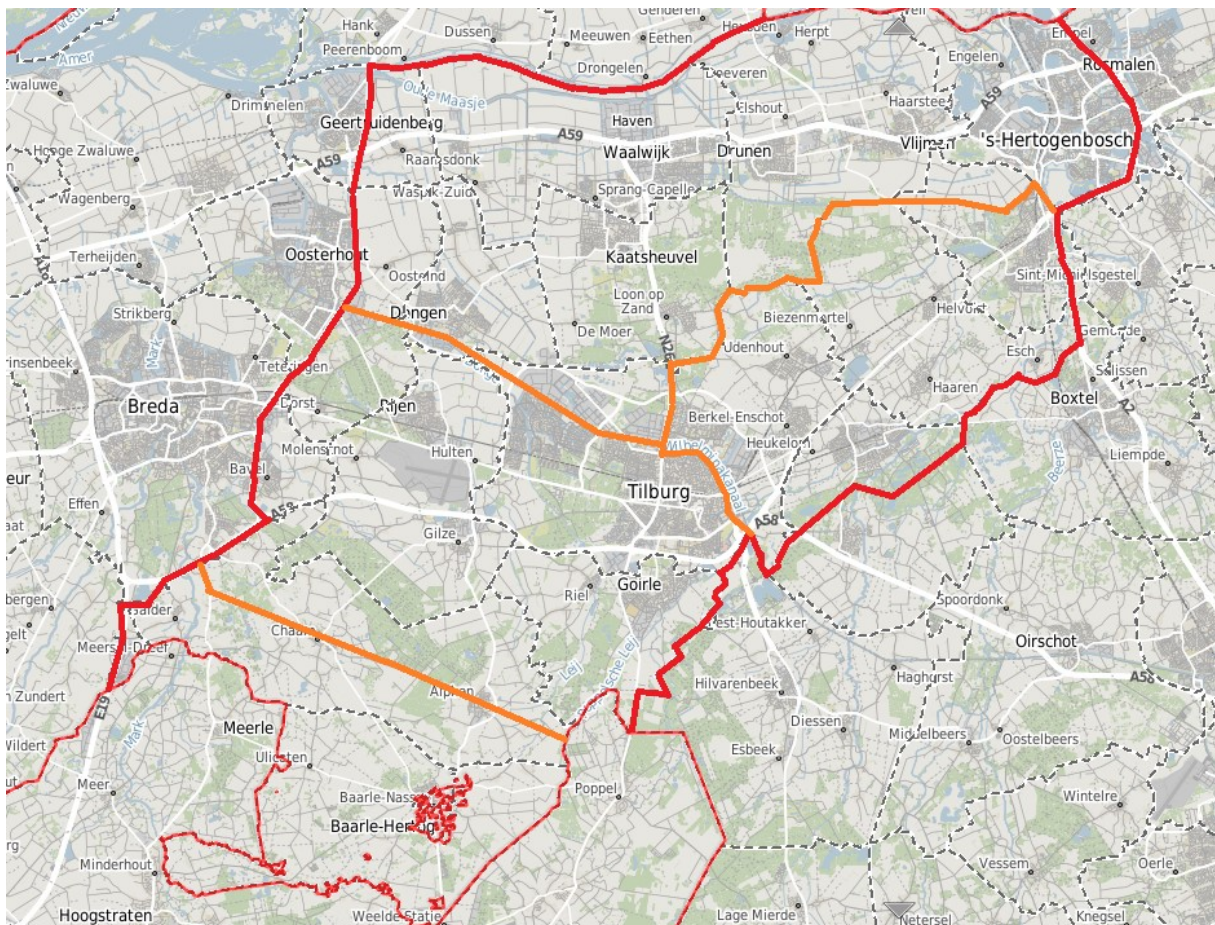
Een belangrijk neveneffect van de uitvraag is dat inwoners en ondernemers die tot heden soms met “de rug naar elkaar stonden”, nu samen aan tafel gaan en samen een gezamenlijk probleem oplossen. Van individualistisch en uitgaan van alleen het eigen belang naar community denken. Niet “exclusief” denken naar “inclusief” denken (en handelen !). Dat is een grote stimulans voor de leefbaarheid; voor wonen,

werken en leven in het buitengebied. Samen aanpakken en resultaat boeken; dat smaakt naar meer. Doel is het op lange termijn garanderen van de leefbaarheid in het buitengebied. Uiteraard werken de coöperaties binnen de reguliere wet- en regelgeving.

Burgerparticipatie.

De coöperatieve glasvezel aanleg en beheer is een (o.a. vanuit KempenGlas) doorontwikkeld concept met een groot draagvlak bij inwoners en ondernemers; men besluit gezamenlijk tot aanleg, brengt eigen vermogen bij de coöperatie in en verbindt zichzelf samen met de burens voor de komende twintig jaar aan het lidmaatschap van de coöperatie en maandelijkse bijdragen voor gebruik van de aansluiting. Een samenwerking vanuit de basis van de samenleving. Mensen nemen (weer) het heft in eigen hand; nu voor een toekomstbestendig, snel en eigen netwerk voor leven, wonen en werken in het buitengebied. Burgerparticipatie avant le lettre op basis van een – zowel financieel als ook bestuurlijk – zeer doorwrocht concept.

Het gebied van Midden-BrabantGlas.

Het gebied dat wij definiëren als Midden-Brabant bestrijkt dat deel van onze provincie dat is gelegen tussen A2 – (Bergse) Maas – A 27/A16 – Belgische grens – Westelijke grens gemeente Hilvarenbeek – noordelijke grens KempenGlas – zuidoost grens gemeente Haaren en noordwest grens gemeente Boxtel. Een gevarieerd gebied waarin wordt gewerkt met solidaire tarieven en ledenkapitaal. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen “dichtere” en “dunner” bewoonde gebieden.

Toelichting bij bovenstaand kaartje. In de bovenste deel is actief de Coöperatie LangstraatGlas. Een relatief dun bevolkt gebied werkzaam in de gemeenten Dongen, Heusden, Loon op Zand, Waalwijk en

gedeelten van Geertruidenberg, Oosterhout en 's Hertogenbosch. Midden rechts staat GroenewoudGlas. Deze coöperatie is werkzaam in de gemeente Haaren en delen van de gemeenten Oisterwijk, Tilburg en Vught. Midden links staat GilzeEnRijenGlas met als werkgebied de gemeenten Gilze en Rijen en Goirle en delen van de gemeenten Alphen-Chaam, Oosterhout en Tilburg. Beneden op de kaart Baarle-NassauGlas die naast de gehele gemeente Baarle-Nassau ook het zuidelijk deel van Alphen-Chaam bevat.

De stand van zaken.

Na een succesvolle belangstellingsregistratie in het 3e kwartaal 2015 staat vanaf 1 januari 2016 de inschrijving tot het lidmaatschap van één van de vier coöperaties open. Op 25 april hebben zich inmiddels 1850 leden ingeschreven. Wij verwachten in Midden-Brabant ruim 3000 leden te mogen inschrijven voordat het netwerk operationeel is opgeleverd. Dit is nog zonder de bedrijventerreinen. De indicatieve graaf tracés zijn bepaald en de offerte aanvragen naar aannemers zijn uitgegaan.

Deze vier lokale glasvezelcoöperaties zijn op 1 maart 2016 opgericht ten overstaan van notaris Aarts te Hilvarenbeek. Samen richtten deze coöperaties op 5 april jl. de coöperatie Midden-BrabantGlas op. Voor interregionale samenwerking – tussen o.a. KempenGlas en Midden-BrabantGlas - staat de coöperatie BrabantData opgesteld. Alle coöperaties kennen uitgesloten aansprakelijkheid (u.a.) van de leden.

We verwachten rond 1 juli a.s. de besluitvormende ledenvergaderingen van de lokale glasvezelcoöperaties te houden en bij positief besluit – gaat in het 3^e kwartaal “de schop de grond in”. Uiteraard zullen hiervoor bij betreffende gemeenten aanlegvergunningen worden aangevraagd. Hierbij rekenen wij op medewerking vanuit de organisaties ook waar het gaat om het mitigeren van kosten voor deze burgerinitiatieven (legesverordening).

Onze planning is dat eind 2^e kwartaal 2017 het gehele gebied van Midden Brabant is voorzien van een snel glasvezelinternet en dat de inwoners en ondernemers die zich als lid hebben ingeschreven ook daadwerkelijk van het net gebruik (kunnen) maken. Inzake de uitwerking van de planning treden wij graag in overleg met de desbetreffende medewerkers van de betrokken gemeentelijke organisaties.

De aanpak in de (lokale) coöperaties.

Inwoners en ondernemers in het buitengebied en bedrijventerreinen die nu over een verbinding met een beperkte capaciteit beschikken, werken in de glasvezelcoöperaties samen om een snelle breedbandvoorziening te realiseren. Dat is het doel; daaraan wordt vanuit alle samenwerkende coöperaties gewerkt: lokaal, regionaal en provinciaal met één visie, met een eensluidende set statuten en met een gemeenschappelijke opdracht en verantwoordelijkheid. Samen vanuit welbegrepen eigenbelang.

In de bestuurlijke aanpak staat de samenwerking bij aanleg, beheer en exploitatie van het glasvezelnet centraal. Iedere coöperatie in de totale groep heeft deze doelstelling in de statuten; de statuten staan pas wijziging van deze doelstelling toe als alle coöperaties daarmee instemmen. Bij iedere coöperatie zijn een zware quorum- en meerderheidseis (besluitvorming in ledenvergaderingen) vastgelegd. Ook is – onder hetzelfde regiem – vastgelegd dat externe financieringen en door leden extra ingelegd ledenkapitaal, eerst wordt afgelost c.q. terugbetaald vooraleer de winst in de coöperaties ter (vrije) bestemming is van de ledenvergaderingen.

De vier lokale coöperaties geven opdracht aan de regionale coöperatie Midden-BrabantGlas om het (regio) glasvezelnet aan te (doen) leggen en de externe financiering te verzorgen. Na aanleg wordt middels een akte van scheiding en deling dat deel van het glasvezelnet dat in het gebied van iedere lokale coöperatie ligt, toebedeeld aan die lokale coöperatie. Daarmee worden zij eigenaar van een deel van het glasvezelnet (laag 1). Dat deel is onlosmakelijk verbonden met de overige delen van het glasvezelnet in die regio. Alle lokale coöperaties in die regio verhuren hun deel van het glasvezelnet aan Midden-BrabantGlas. Deze verzorgt de belichting (laag 2) van de (glasvezel)aders, contacteert providers, verzorgt

de (leden) bijdrage administratie en doet (professioneel laten doen) de verdere bedrijfsvoering van het net. Zij betaalt de huurpenningen van het net aan de lokale coöperaties. De winst die uit omzet minus kosten overblijft wordt pro rata parte uitgekeerd aan de lokale coöperaties. Die gebruiken (ook) deze winst voor extra aflossing van externe financiers en daarna terugbetaling extra ingelegd ledenkapitaal (ook in deze volgorde).

De leden van de lokale coöperaties kiezen een bestuur. Het bestuur bestaat uit gemiddeld vijf (3 – 7) bestuursleden. De regionale coöperatie heeft vier leden; de vier lokale glasvezelcoöperaties. Deze leden kiezen een bestuur van vijf leden; vier vertegenwoordigers van de lokale coöperaties en één onafhankelijk voorzitter. De regio's op hun beurt zijn lid van de coöperatie BrabantData die provinciaal optreedt; de regionale glasvezelcoöperaties kiezen het bestuur van BrabantData. Bestuursleden dienen aan een set kerncompetenties en kennis op beleidsterreinen te voldoen; zeker de bestuurders op regionaal en provinciaal nivo. De lokale coöperaties zijn vooral gericht op het contact met hun leden - de inwoners en ondernemers in het buitengebied – en toezicht op en bijdragen in de regionale coöperatie. De regionale coöperatie voert het gezamenlijke bedrijf uit ten dienste van de lokale coöperaties. BrabantData heeft vooral toezichthoudende, controlerende, adviserende en lobbyachtige taken.

Solide statutaire basis.

Met de vastgelegde statutaire verankering en de – eveneens in de statuten - vastgelegde wijze van gezamenlijk bestuurlijk optreden staat een eenduidige, doelgerichte, efficiënte, effectieve, slagvaardige en rotsvaste eenheid. Businesscases (begrotingen) en jaarrekeningen dienen voorzien te zijn van goedkeuring door een extern accountant. Beleid is gericht op een goede solvabiliteit; risico's voor de businesscases worden tijdig onderkend en voorkomen. Leden kiezen doelbewust voor een eigen glasvezelnet; eigendom voor lange termijn gericht op het op professionele wijze exploiteren van een écht 100% open netwerk. Lokaal het eigendom, het toezicht en het zeer grote draagvlak en regionaal een doelmatige en efficiënte organisatie die financieel gescheiden zal blijven van de andere regionale netwerken en daardoor zelf alle zeggenschap zal behouden. Daar kunnen ook lokale bedrijventerreinen en later zelfs kleine dorpskernen op inhaken.

Dit burgerinitiatief vraagt geen geld of garantstelling aan de gemeente maar wel alle facilitaire ondersteuning. Op het moment van uitvoering zal ook de vraag komen voor alle medewerking aan die uitvoering

Steun via “gemeentelijke pagina” in lokale pers en website gemeente.

We hebben bij de aanpak van KempenGlas mogen ervaren dat er veel duidelijkheid en vertrouwen naar de inwoners ontstaat als de gemeente een kort en duidelijk persbericht naar alle lokale nieuwsmedia stuurt, het op hun vaste rubriek plaatst (gemeentenuws) en daarnaast ook nog op de gemeentelijke website plaatst zodat alle inwoners weten dat ook u als gemeente achter ons glasvezelinitiatief staat. Hieronder een voorbeeld van de gemeente Reusel-De Mierden wat de coöperaties verenigd in KempenGlas als burgerinitiatief erg goed geholpen heeft.

Voorbeeld van dat bericht: “Het college van burgemeester en wethouders vindt een goede digitale bereikbaarheid belangrijk. Glasvezel is echter (wettelijk) geen nutsvoorziening. De gemeente investeert daarom niet in de aanleg ervan. Het college vindt dit burgerinitiatief van glasvezelcoöperaties een goede ontwikkeling. Het is positief dat inwoners zelf het probleem aanpakken en door middel van onderlinge samenwerking het eigen netwerk willen realiseren. Hebt u interesse in het initiatief en wilt u participeren, laat u dan informeren over de mogelijkheden en ga via de website www.midden-brabantglas.nl naar uw lokale glasvezelcoöperatie.”.

Nader overleg met gemeenten.

De bewoners en ondernemers in het buitengebied – en Midden-BrabantGlas namens hen - vragen geen directe financiële bijdrage of een garantstelling door de gemeente; zij nemen hierin een duidelijke eigen verantwoordelijkheid. De bewoners en ondernemers van het buitengebied moeten samen echter wel alle investeringen bekostigen. Dat geldt dus ook voor de leges- en eventuele degeneratiekosten bij gemeenten. Graag komen wij namens onze leden met u te spreken over de hoogte van deze kosten. Kosten die op zich niet bezwaarlijk (hoeven te) zijn indien deze zo beperkt als mogelijk blijven. Uiteraard willen wij geen concessies doen aan de kwaliteit van de aanleg en de registratie van alle buizen en kabels om schade in de toekomst te kunnen voorkomen. We zien bij KempensGlas dat we daarbij samen met de gemeenten tot een betaalbare constructieve oplossing zijn gekomen. Dit door met meerdere gemeenten gezamenlijk de kosten van de ambtelijke organisatie te kunnen beperken en daarbij ook de legeskosten hebben kunnen mitigeren binnen de regelgeving. Hierover zullen wij binnenkort benaderen.

Niet draagkrachtigen.

Tot besluit vestigen wij de aandacht op mogelijk voorkomende “schrijnende gevallen”. Ook in de buitengebieden van Midden-Brabant kan het voorkomen dat bewoners het water in financieel opzicht “aan de lippen staat”. Omdat we vanuit de burgerinitiatieven het als een uitdaging en maatschappelijke taak zien om “gewoon iedereen” aan te kunnen sluiten kan enig maatwerk in samenspraak met betreffende gemeente vereist zijn. Ook in het buitengebied wonen mensen die van een “minimum” moeten leven; denk aan ouderen met alleen een AOW-uitkering. Juist de groep ouderen – die langer blijven thuis wonen – mogen niet verstoken blijven van contact met de www buitenwereld. Voor toepassing van zorg, voor contacten met leeftijdgenoten elders en hun (klein-)kinderen en familieleden en – niet onbelangrijk – u wilt hen als gemeente ook kunnen bereiken en “zorg op maat” kunnen bieden. Zonder een goede (en voldoende) “brede” verbinding (glasvezel wordt ook wel breedband genoemd) is zorg op afstand niet goed mogelijk. Samen met uw gemeente willen wij het erheen leiden dat juist ook deze minder draagkrachtigen niet van hun leefbaarheid verstoken blijven. Een “vertrouwenspersoon” binnen uw organisatie kan hierbij goede diensten bewijzen. De wijze waarop we samen invulling kunnen geven, bespreken we graag met u, dan wel uw contactmedewerker.

Samenvatting en verzoek.

Inwoners en ondernemers in de buitengebieden zetten de lokale en regionale glasvezelcoöperaties krachtig neer. Vanuit burgerinitiatieven met leefbaarheid – wonen, werken en leven – als leidend motief. Met de coöperatie Midden-BrabantGlas onderkoepelen we deze belangen en instrumenteren we de gezamenlijke doelen. Hierin vinden wij de basis om gemeenten medewerking te vragen die leiden tot:

- het aan ons doorgeven van de naam en het ons in contact brengen van een (ambtelijk) contactfunctionaris;
- en constructieve samenwerking om te komen tot snelle, duurzame, betaalbare en kwaliteitsvolle oplossing ten faveure van uw inwoners en ondernemers in het buitengebied;
- oog te hebben voor inwoners die uw bijzondere aandacht en steun nodig hebben, en
- het publiekelijk verlenen van steun aan dit burgerinitiatief, bijvoorbeeld via uw pagina’s in de lokale pers en via de eigen website van de gemeente.

Loon op Zand/Biest-Houtakker/Ulvenhout AC, 29 april 2016.